

Lex Noteboom

De Man met
Duizend Gezichten

Proloog

Ik wacht in de slaapkamer omdat ik weet dat ze hier pas binnenkomt als haar dochtertje in bed ligt, haar glas wijn leeg is en de deuren op slot zijn. Ik kijk naar de opgevouwen roze pyjama. Wanneer ze beneden klaar is, komt ze naar de slaapkamer om die pyjama van het bed te pakken en aan te trekken. Daarna gaat ze pas naar de badkamer.

Ze doet alles altijd op dezelfde volgorde. Elke avond is hetzelfde.

Ik las in een wetenschappelijk artikel dat de mens bijna alles onbewust doet. We nemen maar vijf procent van onze beslissingen door er bewust over na te denken – als ik het goed heb begrepen. Als dat waar is, zijn we allemaal soldaten: we mogen pas zelf keuzes maken als er iets niet volgens plan gaat.

Beneden kraakt de vloer. Ik volg het geluid door de woonkamer naar het kookeiland. Daar stopt het. Ik hoor glas op marmer. Ze heeft een of twee glazen rode wijn gedronken terwijl ze televisiekeek. Het lege glas zet ze om de een of andere reden morgenochtend pas in de vaatwasser. Een paar seconden later drinkt ze nog wat water en daarna loopt ze naar de gang.

Telkens weer dezelfde routine.

Elke avond is hetzelfde.

Tot vanavond.

Vanavond zit er een man met een bivakmuts te wachten in haar slaapkamer. Na vanavond zal ze de rest van haar leven bewust nadenken bij elke deur die ze opendoet.

Opnieuw gekraak van beneden. Het geluid verplaatst zich

door de gang naar de voordeur. Een voor een klikken de lichtknopjes uit.

Mijn ademhaling is te oppervlakkig. Ik wrijf met mijn handen over mijn broek. Het helpt niet, want ik heb handschoenen aan.

De plastic koorden van de gordijnen ratelen beneden door de katrolletjes.

Moet ik mijn pistool tevoorschijn halen? Of is de schrik dat ik in de slaapkamer zit genoeg? Ik hoop dat ze niet schreeuwt. De meeste mensen schreeuwen niet. De meeste mensen slaken een korte kreet en bevriezen dan. Ze wachten af. Maar heel soms begint er iemand ongecontroleerd te krijzen. Dan moet je slaan. Je moet ze een tik geven alsof je ze wakker maakt en dan houden ze hun mond. Maar niet te hard, want dan houdt het schreeuwen langer aan.

De vloer kraakt weer: ze gaat naar de wc. De afzuiger springt aan en trekt de lucht door de muur achter mij omhoog naar het dak. De muur suist, net als mijn oren.

Ik doe mijn ogen dicht en adem diep in en uit. Als ik mijn ogen weer opendoe, kijk ik de donkere kamer rond. Hij is groot, en in elke hoek staat wel iets: stoeltjes, tafeltjes, kastjes. Hoe duurder het huis, hoe meer spullen erin staan die je niet nodig hebt. Het tapijt is wel lekker zacht, dat moet ik haar nageven. Ik voel het door mijn sokken heen.

De wc wordt doorgetrokken en de afzuiger gaat uit. Ik ga heel langzaam staan en kijk naar de slaapkamerdeur, omlijst door kieren geel licht uit de gang. Ik probeer mijn ademhaling weer onder controle te krijgen, maar dat lukt niet goed. Het suizen in mijn oren wordt erger. Misschien heb ik iets te veel gesnoven. Normaal gesproken neem ik nooit meer dan vijf milligram Moda, waarom vandaag dan opeens wel? Waarom heb ik niet gewoon gedaan wat ik altijd doe?

Gestommel in de gang, daarna op de trap.

Veertien treden.

Ik loop langzaam naar de slaapkamerdeur. Het zachte tapijt

doet me denken aan een nacht die ik in Warschau doorbracht onder het bed van een Poolse zakenman. Ik moest de man vergiftigen in zijn slaap, maar het middel werkte niet. Toen de opdrachtgever me een plastic buisje en een pipetje gaf, vroeg ik nog wat voor een gif het was. 'Hoe minder je weet, hoe nuttiger je bent,' zei hij. Zoiets zeggen ze altijd. Ik mag pas zelf gaan nadenken als er iets niet volgens plan verloopt. En dus lag ik de hele nacht onder dat hotelbed te luisteren naar die slapende oude Pool. Te wachten tot hij dood was. Maar de man sliep heerlijk door en uiteindelijk moest ik hem doden met een hoofdkussen voordat de zon opkwam. De enige troost die lange klotenacht was dat zachte tapijt onder het bed.

Voetstappen op de overloop. Ze gaat nu even kijken of haar dochtertje slaapt. Die slaapt altijd, maar ze gaat toch even kijken.

Ik trek het drukknopje van mijn holster los. Ik hoop dat ze niet schreeuwt. Als ze schreeuwt wordt haar dochtertje wakker en dan moeten we dat eerst regelen voor ik mijn vragen kan stellen. Maar de meeste mensen schreeuwen niet.

Een paar weken geleden las ik dat honden het verleden kunnen ruiken: als ze een ruimte binnenkomen weten ze precies waar mensen hebben gelopen en gezeten. Ze kunnen soms dagen terug in de tijd ruiken. Honden weten dus dat mensen de hele tijd hetzelfde doen, alsof ze vastzitten. Zij kunnen onze toekomst voorspellen.

De vloer in de gang kraakt weer, dus haar dochtertje slaapt.

Ze komt naar de slaapkamer.

Ze is nu zo dichtbij dat ik haar kan horen ademen. Ik hoor de mouwen van haar trui langs haar middel wrijven. Ze zegt iets tegen zichzelf. Heel zachtjes.

Ik ga een beetje door mijn knieën en buig naar voren zodat ik kan ingrijpen als ze begint te schreeuwen. Maar de meeste mensen schreeuwen niet. De meeste mensen wachten bevroren af wat er gaat gebeuren.

‘Wie ben jij?!’ Dat is haar versie van de korte angstkreet voordat ze verstijft.

‘Ga zitten,’ zeg ik zachtjes en ik wijs naar de witte stoel waar ze haar kleren elke avond overheen legt.

Ze knikt, maar ze luistert niet. Ze staat stil en staart me aan.

‘Wie ben jij?’

Haar stem trilt.

‘Ga zitten,’ zeg ik nog een keer. ‘Ik ga je geen pijn doen.’ Ik praat zo rustig mogelijk maar mijn stem trilt ook een beetje.

Ze kijkt door de open deur de gang in. In de richting van de slaapkamer van haar dochtertje. Zo lang duurt het dus tot je niet meer alleen aan jezelf denkt, maar ook aan je kind. Iederen denkt eerst aan zichzelf; ik heb het vaak genoeg zien gebeuren.

‘Als we zachtjes praten, wordt ze niet wakker,’ zeg ik.

Ze knikt weer.

‘Ga zitten in de stoel achter je.’

Ze schuifelt achteruit zonder mij uit het oog te verliezen. In haar rechterhand heeft ze haar smartphone. Die verlies ik op mijn beurt niet uit het oog.

‘Wat wil je?’ Haar hele lichaam staat strak. Over twee dagen heeft ze spierpijn in haar bovenbenen en voelt haar kaak stijf. ‘Wil je geld?’ vraagt ze. Haar ogen schieten naar de deur en weer terug naar mij. ‘Ik heb geen cash. Maar ik kan voor je naar een ATM.’

Ik schud mijn hoofd en zet een stap naar voren om de slaapkamerdeur dicht te doen. ‘Ik wil met je praten, dat is alles.’

Het wordt weer donker in de kamer.

‘Leg je telefoon naast de stoel op de grond.’

Ze knikt en legt de telefoon neer. ‘Ik heb wel sieraden,’ zegt ze. ‘Juwelen.’ Ze veegt haar lange bruine haar over haar schouder naar achter. Waarom zou ze dat doen? Misschien probeert ze zichzelf minder aantrekkelijk te maken; misschien is ze bang dat ik hier ben om haar te verkrachten, dat ik daarom in de slaapkamer zit.

Als ik op de rand van het bed ga zitten, ontspannen haar benen een beetje.

‘Ik wil met je praten over je vorige leven,’ zeg ik.

‘Mijn wat?’

‘Ik wil het hebben over je leven voor je in Amerika kwam wonen.’

Ze vouwt haar armen voor haar borsten. ‘Ik begrijp niet wat je bedoelt.’

‘Je weet precies wat ik bedoel.’

‘Wie ben jij?’

De bivakmuts begint te jeuken. Zweet op mijn voorhoofd maakt de stof nat en irriteert nu mijn huid. En mijn oren suizen.

‘Waarom heb je jezelf een andere naam gegeven?’ vraag ik.

Ze haalt diep adem en laat zich helemaal in de stoel zakken.

‘Waarom heb je jezelf en je kind een andere naam gegeven? In je paspoort staat dat je Noëlla heet, maar je heet Michelle. En je bent niet opgegroeid in Frankrijk, maar in Nederland.’

Ze vraagt hoe ik al die dingen weet.

Dat is vreemd. De meeste mensen proberen zo lang mogelijk vol te houden dat ze niet begrijpen waarover ik het heb. Maar deze vrouw niet. Deze vrouw geeft meteen toe dat ik de waarheid weet.

‘Ik ben al een tijdje op zoek naar antwoorden,’ zeg ik.

‘Ben jij de man die uit het ijs kwam?’ vraagt ze.

Ik twijfel of ik daar antwoord op moet geven. Ik had minder Moda moeten snuiven.

‘Ja, jij was het. Jij stond op het bevroren meer op ons te wachten.’ Ze kijkt naar mijn handen, maar de brandwonden die ze zoekt zitten verstopt onder de handschoenen.

‘Het enige wat ik wil is antwoorden op mijn vragen,’ zeg ik. ‘Als ik die krijg, kom ik nooit meer terug.’

Ze knikt niet meer. Ze denkt na.

‘Als ik antwoorden krijg, doe ik je dochtertje geen pijn,’ probeer ik.

Meteen schieten haar ogen terug naar mijn gezicht. ‘Wat wil je weten?’ vraagt ze.

‘Voor wie werkte ik? Wie was mijn opdrachtgever?’

‘Hoe bedoel je?’

Ze weet heus wel wat ik bedoel.

Ik ga harder praten. ‘Mijn vraag is heel simpel: voor wie werkte ik? Wie gaf opdracht tot die ontvoeringen en executies? De rebellen? De CIA? De overheid?’

Ze schudt haar hoofd. ‘Denk je echt dat de wereld zo simpel in elkaar steekt? Als een voetbalwedstrijd tussen twee elftallen?’ Ze zit helemaal naar achter in haar stoel, met haar armen over elkaar.

‘Er moet toch één iemand zijn die de operatie heeft opgezet?’ Mijn stem trilt. ‘Hoe meer onderzoek ik probeer te doen, hoe verwarrender alles wordt.’

‘Ik snap nu wat je komt doen,’ zegt ze en ze kruist haar benen. ‘Dit gaat over Kazichië. Jij wilt weten wat het doel was van jouw missie daar. Waarom je daar was.’

Nu ben ik degene die knikt. ‘Ik wil weten waarom een onschuldige vrouw dood moest. Ik wil weten waar al die ellende goed voor was.’

‘Ik was niet zo belangrijk als jij denkt. Ik heb niet alle antwoorden.’

‘Je maakt deel uit van de Lechkov-familie, natuurlijk ben je wel belangrijk.’

De vloer kraakt. Haar ogen schieten naar de deur. Is het haar dochtertje? Is ze wakker?

We zitten in stilte tegenover elkaar in de donkere slaapkamer. Zij kijkt naar de deur, ik kijk naar haar. Het wit in haar ogen geeft licht.

‘Vertel me de waarheid,’ fluister ik. ‘Ik heb genoeg van alle leugens. Vertel me de waarheid en ik spaar jullie levens. Wie is de Man met Duizend Gezichten? En hoe komt hij aan zoveel invloed?’

Ze slikt. ‘Ik wist van niets. Ik wist niets over de strijd met de

rebellen of over de Man met Duizend Gezichten. Het enige wat ik probeerde, was vluchten. Het enige wat ik wilde, was mijn kinderen naar huis krijgen.'

Ik ga staan en trek mijn pistool uit de opengeklikte holster onder mijn jas. Ze duikt naar voren, maar ik duw haar terug in de stoel en druk de loop tegen haar voorhoofd.

'Alsjeblieft,' fluistert ze en ze kijkt omhoog. Haar ogen zijn volgelopen met traanvocht. 'Als je mij doodschiet krijg je zeker geen antwoorden.'

'Dat klopt.' Ik druk het pistool tegen haar bovenbeen.

Ze strekt haar armen voor zich uit. 'Ik vertel de waarheid, ik zweer het. Ik vloog naar Stolia voor een begrafenis. Dat was mijn eerste bezoek aan Kazichië en we zouden er maar een paar dagen blijven. Ik kwam daar vast te zitten. Ik was een gevangene.' Ze laat haar armen zakken en ademt diep in. 'Wij zijn allebei op zoek naar antwoorden. We willen allebei beter begrijpen wat er is gebeurd. Misschien kunnen we elkaar helpen.'

'Jij weet precís wat er is gebeurd.'

'Was het maar zo. Waarom denk je dat ik hier woon? Onder een andere naam? Ik lieg inderdaad over alles. Mijn hele leven is een leugen. Ik ben niet opgegroeid in Parijs, ik werkte niet voor een IT-bedrijf en ik ben mijn man Gabriël niet verloren aan kanker, want Gabriël heeft nooit bestaan. Ik lieg over alles omdat ik me moet verstoppen.' Ze leunt naar voren en haar natte ogen glinsteren glasachtig. 'Het enige wat ik wil is veiligheid. Daarom ben ik hier. Ik maak geen deel meer uit van de familie Lechkov. Ik ben bang voor die mensen. Ik wou dat ik ze nooit was tegengekomen.'

Ik zet het pistool weer tegen haar hoofd. 'Dan kan ik dus net zo goed schieten. Ik heb toch niets aan je.'

'Wij kunnen elkaar helpen,' herhaalt ze en ze wijst naar het bed. 'Ga weer zitten en vraag me iets anders. Misschien weet ik het antwoord. Ga zitten.'

Ik doe wat ze zegt.

'Wij hebben elkaar op een bevroren meer ontmoet. Bij dat

meer ligt een geheim eiland – een eiland dat niet in de atlas staat. En op dat eiland staat een huis. Ben je daar binnen geweest?’

Ze knikt.

‘Ben je in de kelder geweest?’

‘Ja,’ zegt ze. ‘Het is een soort opnamestudio: er staan vier camera’s rond een stoel en alle muren zijn groen geschilderd.’

‘In die kelder is een onschuldige vrouw urenlang gefilmd en gemarteld. Ik wil weten waarom de familie Lechkov dat heeft gedaan. En ik wil weten wat die kelder te maken heeft met de Man met Duizend Gezichten.’

Ze kijkt naar de deur en lacht dan naar mij. Een kleine glimlach.

‘Waarom lach je?’

‘Ik weet niet precies wat ze met die vrouw hebben gedaan. Ik weet niet wat er op dat eiland gebeurde, maar samen met jou kan ik erachter komen.’ Ze staat op. ‘Wij willen hetzelfde. Wij willen antwoorden. Mensen die hetzelfde willen hoeven elkaar niet onder schot te houden. Ik heb beneden nog een fles wijn openstaan, maar dat wist je misschien al.’

‘Ja. Dat wist ik.’

‘Laten we aan de keukentafel gaan zitten zodat mijn meisje niet wakker wordt en een glas wijn drinken terwijl we samen uitvinden wat er precies is gebeurd. Ik vertel mijn verhaal, en jij vertelt dat van jou. We bespreken alles wat er in Kazichië is gebeurd, van begin tot eind. Samen komen we tot de waarheid. Samen kunnen we de Man met Duizend Gezichten ontmaskeren.’

Voordat ik heb geantwoord draait ze zich om. Ik kijk vanaf de rand van het bed toe hoe ze de kamer uit loopt alsof ik er niet meer ben. Vlak voor ze de hoek om verdwijnt, draait ze zich weer om. ‘Kom mee, dan kunnen we praten. Maar wel zachtjes doen op de gang.’

Ik knik en doe wat ze zegt.

I

De laatste Lechkov

1

De grijze metallic BMW 7-serie stopt aan de oostkant van Schiphol bij de slagboom voor de privéhangars. Een vriendelijk lachende marechaussee loopt met grote stappen op de wagen af en pakt drie paspoorten aan van de chauffeur. Terwijl hij zich terug naar zijn hokje haast om de passagiersgegevens te controleren blijft het in de auto stil.

Het eerste paspoort dat de man openslaat is dat van Michelle Verdier-Lechkova, geboren op 7 juni 1986 in Zutphen. Michelle zit op de achterbank van de auto. Ze is stil omdat ze bijna moet overgeven. Tijdens haar eerste zwangerschap had ze nergens last van, maar deze tweede keer is ze moe, humeurig en kotsmisselijk. Elke kleine tegenslag lijkt onoverkomelijk en daarom heeft ze een dag eerder hun favoriete resort in Dubai gebeld: ze heeft per direct zon en een zwembad nodig. En de villa van het resort bleek nog beschikbaar. 'Wat een geluk,' zei ze tegen de resortmanager en ze somde haar creditcardgegevens op. Maar Michelle wist heus wel dat geluk er weinig mee te maken had. De manager legde zijn hand over de hoorn en fluisterde tegen zijn collega dat de villa zo snel mogelijk vrij moest komen. 'De gasten die er nu zitten moeten naar een suite worden gebracht,' zei hij. 'Verzin maar een excuus. Het is voor mevrouw *Lechkov*.' Michelle deed net of ze het niet hoorde, maar 'Lechkov' klonk meer als een waarschuwing dan een achternaam.

De marechaussee heeft Michelles gegevens ingevoerd en slaat het tweede paspoort open. Het document is van Alexa Lechkova, drie jaar oud, geboren in Amsterdam. Het meisje zit

naast haar moeder in de auto en staart met haar knuffelhond uit het raam. Alexa is ook stil, maar om een heel andere reden: haar ouders hadden ruzie voor ze wegreden. Alexa begrijpt niet waar haar ouders het over hadden, maar voelt wel dat de stilte in de auto beladen is. Het voelt alsof er iets staat te gebeuren. Maar wat? Ze staart uit het raam naar de vlaggen achter de hangaars, die machteloos heen en weer worden getrokken door de opstekende wind.

Als ook Alexa's gegevens zijn ingevoerd opent de marechaussee het laatste document. De pasfoto toont een man met een grof gezicht, een brede neus en zachte ogen. Daniel Petar Lechkov, geboren in 1982 in de voormalige Sovjetstaat Kazichië. Maar het paspoort is Nederlands. Daniel zit naast de chauffeur en typt in stilte een sms. Hij probeert zijn familie te bereiken omdat er iets vreemds is gebeurd: die ochtend had hij veertien gemiste oproepen van zijn moeder – zijn moeder die hem anders nooit belt. Als ze hem bij hoge uitzondering al eens wil spreken, dan stuurt een van haar assistenten een berichtje. Zelfs toen zijn vader in elkaar was gezakt op de trappen van het Kazichische parlement, ontving Daniel een sms met een terugbelverzoek.

En nu dus veertien gemiste oproepen...

Daniel wilde de trip naar Dubai meteen uitstellen. Veertien gemiste oproepen waren veertien redenen om ongerust te zijn. Maar Michelle deed het af als een storing of een vergissing. Dat maakte hem boos. Hij vond dat zij een paar dagen vakantie niet boven het welzijn van zijn familie mocht plaatsen – van hún familie. Michelle zei dat hij te weinig begrip toonde. Ze had rust nodig, snapte hij dat dan niet? Omdat Alexa zichtbaar onder de indruk was van hun discussie, bond hij in. Maar het zat hem niet lekker, en de hele rit naar Schiphol had hij geprobeerd zijn moeder of zijn oom te pakken te krijgen. Niemand reageerde. En op geen van de internationale nieuwssites kon hij iets vinden over zijn geboorteland.

Nog niet.

Want meer dan drieduizend kilometer naar het oosten, net buiten de Kazichische hoofdstad, was er die nacht iets gebeurd wat het wereldnieuws zou halen. Tussen een slecht onderhouden tweebaansweg en de smalle Kazichische kustlijn lag het wrak van een Rolls-Royce. De weg was bezaaid met glas en toonde donkerrode strepen van olie en bloed. In de zijkant van het wrak was een gat gezaagd om de bestuurder te kunnen bevrijden. Maar toen de brandweerlieden de man uit de auto hadden getrokken en een van hen hem langs de grijsblauwe branding begon te reanimeren, was het al te laat. Het slachtoffer was overleden. De brandweerman staakte zijn poging en toen hij achteroverleunde, zag hij het gezicht van de verongelukte man pas goed. Van schrik sprong hij overeind.

‘Lechkov!’ riep hij naar het ambulancepersoneel dat het strand op rende. ‘Het is president Lechkov!’

De naam klonk als een waarschuwing.

De marechaussee geeft de paspoorten terug aan de chauffeur en verbreekt de stilte in de auto. ‘Fijne vakantie, meneer en mevrouw Lechkov.’ Niemand zegt iets terug. De slagboom gaat open en terwijl de auto het terrein van Schiphol op rijdt, verdwijnt de glimlach van het gezicht van de man. ‘Lechkov,’ mompelt hij tegen zichzelf terwijl hij terugsjokt naar zijn hokje, en die tweede keer klinkt het meer als een scheldwoord dan een naam.

Enkele tientallen meters verderop komt de BMW tot stilstand bij de privéjet van de Lechkovs. Daniel helpt Michelle bij het uitstappen en zegt haar dat ze alvast aan boord kan gaan – hij zal Alexa meenemen en de koffers laten controleren. Dankbaar hijst ze zichzelf het vliegtuigtrappetje op en terwijl de stewardess haar verwelkomt, neemt ze zich voor de ruzie bij te leggen. Het is niet eerlijk dat ze Daniel wegduwt als hij over zijn familie wil praten, zeker niet als hij zich zorgen maakt. Het liefst doet ze of haar achternaam net zoveel waarde heeft als elke andere naam, maar ze weet dat dat niet waar is.

Daniel heeft Alexa intussen uit de auto getild, maar als hij zijn telefoon voelt trillen in zijn broekzak zet hij haar op de grond en haalt het toestel tevoorschijn.

‘*Tsvali*, zegt een vrouwenstem. ‘Ben je daar?’

‘Mama?’

‘Het is Vigo.’

Daniel kijkt naar het vliegtuig en ziet achter een van de raampjes zijn vrouw haar ogen sluiten.

‘Daniel, hoor je me?’ vraagt Maika Lechkova. ‘Je moet zo snel mogelijk terugkomen naar de familie. Je broer is dood.’